

Handläggare
Johanna Lood
Telefon: 08-508 25 206

Till
Socialnämnden
2017-11-14

Minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning, motion (2017:45)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på rubricerad remiss.

Peter Svensson
Tf förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning* av Anna König Jerlmyr med flera (M) till socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö.

Moderaterna i Stockholm ger i motionen 28 förslag på åtgärder för att fler människor ska komma i arbete och försörja sig själva och att motverka att fler behöver ekonomiskt bistånd under en längre tid.

Förvaltningen vill framhålla att flera av förslagen är nära kopplade till pågående arbete. I vissa av synpunkterna hänvisar förvaltningen till Socialstyrelsens rekommendationer och socialtjänstlagen. Förvaltningen är positiv till förslaget om införande av e-tjänst.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning* av Anna König Jerlmyr med flera (M) till socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö. Remisstiden sträcker sig till 2 december 2017.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 8 november 2017. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 9 november 2017.

Ärendet

Moderaterna i Stockholm ger i motionen 28 förslag på åtgärder för att fler människor ska komma i arbete, försörja sig själva och motverka att fler behöver ekonomiskt bistånd under en längre tid. Förslagen som ges omfattar både socialnämndens och arbetsmarknadsnämndens uppdragsområde. Socialförvaltningen svarar för de delar som ligger inom socialnämndens uppdrag.

Motionen delas in i fyra avsnitt:

- Auktorisera utförare av vuxenutbildning för att människor ska komma i arbete
- Korta vägen från bidrag till jobb, skärp kraven för bidrag och konkurrensutsätt Jobbtorgen
- Minska jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda stockholmare
- Stockholm ska vara en stad där alla som kan försörjer sig själva

Förslag som särskilt rör socialnämnden

Ärendet innehåller 28 beslutspunkter, varav tolv är ställda till socialnämnden. Nedan redovisas de tolv förslagen som socialförvaltningen har att yttra sig om. Den ursprungliga numreringen av förslagen är kvar för att underlätta för läsaren.

4. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att säkerställa att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd inom 48 timmar får träffa en arbetsmarknads-handläggare och upprätta en individuell handlingsplan enligt vad som föreslås i denna motion.

6. Socialnämnden ges i uppdrag att införa en restriktivitetsnorm i biståndsbedömningen enligt vad som föreslås i denna motion.

7. Socialnämnden ges i uppdrag att utöka möjligheterna att minska försörjningsstödet för personer som inte deltar aktivt i arbetsmarknadsinsatser enligt vad som föreslås i denna motion.

8. Socialnämnden ges i uppdrag att revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd med villkor att personer med försörjningsstöd som står till arbetsmarknadens förfogande förutsätts tacka ja till erbjudna arbeten för att kunna behålla sitt bidrag.

9. Socialnämnden ges i uppdrag att införa möjligheten för personer med ekonomiskt bistånd att under en begränsad tid starta eget företag, utan att mista sitt bidrag.

10. Socialnämnden ges i uppdrag att upprätta rutiner för att genomföra hembesök hos personer som söker försörjningsstöd i Stockholm.

11. Socialnämnden ges i uppdrag att revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i syfte att minska bidraget om personer inte medverkar till sin egen utredning, genom att exempelvis inte tillåta hembesök.

12. Socialnämnden ges i uppdrag att införa ansökan om ekonomiskt bistånd som en e-tjänst.

13. Socialnämnden ges i uppdrag att se över möjligheter över vilka områden inom socialtjänsten som vidare kan digitaliseras för att effektivisera verksamheten och underlätta för brukare.

18. Socialnämnden ges i uppdrag att genomföra en avtrappning i bidrag och etableringsersättning för de personer som inte uppnår tillräckliga resultat.

22. Arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ges i uppdrag att införa bestämmelser om att sänka ersättningen för personer som avsiktligt inte deltar i samhällsorienteringen.

24. Socialnämnden ges i uppdrag att ersätta det ekonomiska biståndet med ett forskotts lån till nyanlända med uppehållstillstånd i väntan på deras etableringsersättning och andra statliga stöd ska utbetalas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen vill framhålla att flera av förslagen är nära kopplade till pågående arbete. I vissa av synpunkterna hänvisar förvaltningen till Socialstyrelsens rekommendationer och socialtjänstlagen. Förvaltningen är positiv till förslaget om införande av e-tjänst. Nedan ges förvaltningens synpunkter på de förslag som är ställda till socialnämnden.

4. I dagsläget är uppfattningen att det ser olika ut men att det ofta går snabbt att få en tid med en arbetsmarknadshandläggare, som inom Jobbtorg Stockholm kallas coach. Ofta har personerna ännu inte fått en besökstid på enheten för ekonomiskt bistånd när de kommer till jobbtorget. Förvaltningen anser att det finns ett snabbt förfarande från första ansökan om ekonomiskt bistånd till att personer kommer i kontakt med jobbtorgen. Det är av vikt att det blir en bra inskrivning på jobbtorgen och att planeringen mellan den sökande, jobbtorgen och socialsekreterare har ett innehåll som utgår från individens behov och förmåga.

6. Att verifiera uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan ingår som en del i utredningen innan beslut fattas. Utgångspunkten är ansökningsblanketten, vilken alltid ska vara fullständigt ifylld. Det mest kostnadseffektiva är att göra relevanta kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. Det är därför socialförvaltningens uppfattning att en rättssäker handläggning idag tillämpas och att handläggningen så långt som möjligt utgår från faktiska kostnader och att skäligheten av biståndet bedöms i varje enskilt ärende.

I Stockholms stad tillämpas en förhöjd norm för barn som lever i familjer som uppbar ekonomiskt bistånd. Den förhöjda normen ges generellt till samtliga barn. Ursprunget till den förhöjda normen är att ta till vara på barnperspektivet då det kan antas att familjer som lever i Stockholm har något högre kostnader i jämförelse med personer som lever i andra delar av Sverige. Socialförvaltningen avser att fortsatt föreslå att en förhöjd riksnorm används för barn som lever i familjer som uppbar ekonomiskt bistånd.

7. I enlighet med Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd samt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, anges i Stockholms stads riktlinjer att erhållandet av ekonomiskt bistånd inte är kravlöst. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser för att komma till egen försörjning. I det dagliga arbetet upprättas förändringsplaner i samråd med den enskilde där det anges vilka

krav som ställs för den enskilde ska vara berättigad till försörjningsstöd.

Enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen kan socialnämnden begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

I 4 kap. 5 § socialtjänstlagen anges att om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

Utformningen av den individuella planeringen ska utgå från den enskildes förmåga och förutsättningar. Socialförvaltningen anser därmed att ekonomiskt bistånd inte erhålls kravlöst.

8. Utgångspunkten för ekonomiskt bistånd är att den enskilde så snart som möjligt ska lösa sin situation och finna andra lösningar för sin försörjning. Att tacka nej till ett erbjudande om löneanställning eller annan ersättning är därmed inte förenligt med målet om självförsörjning och medför att biståndet reduceras helt eller delvis. Beslutet ska alltid föregås av en individuell bedömning.

Socialnämnden anser därför att staden arbetar efter den förslagna åtgärden då riktlinjerna hänvisar till socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd.

9. Stöd till start av näringsverksamhet finns att tillgå genom Arbetsförmedlingen under en period om sex månader. Det är ett arbetsmarknadspolitiskt program som ger personer möjlighet att starta ett eget företag. Om en person ingår i ett arbetsmarknadspolitiskt program är det möjligt att erhålla kompletterande ekonomiskt bistånd.

10. Idag genomförs hembesök när det behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd. Syftet med hembesöket behöver vara tydligt för det enskilda fallet och förutsättningen är att den enskilde samtycker till att hembesök genomförs. Justitieombudsmannen (JO) har uttalat sig i frågan om generella rutiner för hembesök (2011/12:JO1) och understryker att "... den generella rutinen om hembesök stod i uppenbar strid med de principer om

självbestämmande och integritet som gäller för hur socialtjänsten ska bedriva sin verksamhet.”

Socialförvaltningen anser, med stöd av uttalandet av JO, att nu gällande rutiner och reglering i riktlinjer är tillräckliga för att utreda behovet av ekonomiskt bistånd.

11. I riktlinjerna för ekonomiskt bistånd finns beskrivning om hur hembesök genomförs och i vilka situationer. Om socialnämnden bedömer att ett hembesök behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd men att den enskilde inte tillåter detta, kan det vara en anledning till att biståndet reduceras helt eller delvis med anledning av att den enskilde inte medverkar till utredningen.

12 + 13. Socialförvaltningen är positiv till förslagen om att införa ansökan om ekonomiskt bistånd som en e-tjänst samt se över vilka områden inom socialtjänsten som vidare kan digitaliseras. Förvaltningen anser det viktigt att följa med i den digitala utvecklingen och ser att tillgängligheten kan öka för medborgare med e-tjänster. Detta är något som kan lyftas inom ramen för projektet om modernisering av sociala system.

18. Förvaltningen kan inte uttala sig om etableringsersättningen eftersom socialtjänsten inte är beslutande organ för ersättningen.

Avseende minskning av bidrag anser förvaltningen att det är motstridigt socialtjänstlagen att minska bidrag för personer som inte uppnår tillräckliga resultat. Försörjningsstödets riksnorm är fastställd av regeringen och kan vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avviker från den individuella planeringen eller om den enskilde av andra orsaker inte bedöms berättigad till bistånd. Planeringens mål är att personen så snart som möjligt ska komma till egen försörjning.

22. Den största målgruppen för samhällsorienteringen är personer som hänvisas från Arbetsförmedlingen via etableringen. Dessa personer får etableringsersättning från Arbetsförmedlingen och denna ersättning är således inget som staden kan påverka. Arbetsmarknadsförvaltningen kan meddela när en person inte deltar i samhällsorienteringen men hur Arbetsförmedlingen hanterar frågan är deras ansvar. Kommunen erbjuder även samhällsorienteringen för anhöriginvandrare. Möjligheten att villkora ett eventuellt försörjningsstöd är små i detta fall då samhällsorienteringen är ett erbjudande för dessa personer.

24. Grunden för Vansbromodellen att nyanlända som anvisats till en kommun ska klara sin ekonomi genom etableringsersättning. Däremot garanterar inte lagarnas utformning att det blir en omedelbar övergång i samtliga fall, utan det kan uppstå ett glapp då nyanlända inte omfattas av något av systemen och därför i stället omfattas av kommunens ansvar. Vidare kan det uppstå ett glapp i den nyanländes ekonomi när denna gått in i etableringssystemet. Glappet uppstår eftersom ersättning enligt lagen om mottagande av asylsökande betalas ut i förskott medan etableringsersättning betalas ut i efterskott.

För att nyanlända inte ska erhålla dubbel ersättning för samma period har Vansbro kommun infört en modell där kommunen ger bistånd under villkor om återbetalning för personer som väntar på att erhålla etableringsersättning.

Inom ekonomiskt bistånd finns det juridiskt utrymme för att ge bistånd mot villkor om återbetalning. Detta förutsätter att vissa formella krav är uppfyllda vid beslutstillfället samt att det finns ekonomiskt utrymme för återbetalning. Med ekonomiskt utrymme menas att personen bedöms ha ett överskott och därmed inte ha behov av ekonomiskt bistånd framledes.

Inom staden förekommer det att ekonomiskt bistånd utges innan den nyanlände erhållit etableringsersättning. I regel överstiger den första etableringsersättningen inte det ekonomiska biståndet för motsvarande period och ofta kommer det även fortsättningsvis att finnas rätt till kompletterande bistånd under den inledande tiden av etableringen. Om en nyanländ ansöker om bistånd på nytt efter att etableringsersättningen betalats ut kommer denna att räknas som en inkomst och sätta ned biståndet med motsvarande belopp. På så vis korrigeras dubbelersättningen för återkommande biståndstagare.

Våren 2017 tog socialförvaltningen tillsammans med juridiska avdelningen ställning till *Vansbromodellen*. Med anledning av ovanstående föreslår socialförvaltningen att modellen som Vansbro kommun tillämpar, inte implementeras i staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

1. Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning (motion 2017:45)